

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 21. 2. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0034/SO/2024

Programová služba: TV MARKÍZA

Vysielateľ: MARKÍZA – SLOVAKIA, spol. s r.o.

Číslo autorizácie vysielania: AT/17

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenia:

Návrh uznesenia č. 1:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnety na preverenie evidované pod č. 0034/SO/2024 smerujúce voči vysielaniu programovej služby TV MARKÍZA, vysielateľa MARKÍZA – SLOVAKIA, spol. s r.o. a uznala podnety na preverenie v časti možného porušenia povinnosti ustanovenej v § 61 ods. 1 písm. c) zákona č. 264/2022 Z. z. podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnené**.

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľom podnetov na preverenie výsledok preverenia podnetov.

T: 4. 3. 2024

Z: PgO

Návrh uznesenia č. 2:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v súlade s § 150 ods. 11 zákona č. 264/2022 Z. z. **postupuje** podnety na preverenie evidované pod č. 0034/SO/2024 v časti možného porušenia povinnosti ustanovenej v § 62 ods. 6 zákona č. 264/2022 Z. z. Komisii na ochranu maloletých ako orgánu príslušnému v oblasti ochrany maloletých podľa § 108 ods. 3 zákona č. 264/2022 Z. z. a podľa § 14a zákona č. 40/2015 Z. z. o audiovizii ako orgánu pre oblasť ochrany maloletých pri uplatňovaní jednotného systému označovania podľa § 12 zákona č. 40/2015 Z. z. o audiovizii.

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľom podnetov na preverenie postúpenie podnetov.

T: 4. 3. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 21. 2. 2024

Podnet na preverenie č. 0034/SO/2024 zaevidovaný dňa 29. a 30. 11. 2023
Podávateľ: fyzická osoba (3)
Predmet podnetu: Farma 62. epizóda
Deň a čas vysielania: 28. 11. 2023 22:01 hod.

Programová služba: TV MARKÍZA
Vysielateľ: MARKÍZA – SLOVAKIA, spol. s r.o.
Číslo autorizácie: AT/17

Dátum: 14. 2. 2024

OBSAH PODNETU:

1) „62 epizóde reality show Farma zo dňa 28.11.2023 doslo k nechutnej šikane. Kde niektorý súťažiaci sa nespravodlivo navazali do chlapa ktorý nič zle nespravil. Šikana od iných súťažiacich ho dohnala k slzám a odchodu zo súťaže. Tento program má veľkú sledovanosť a sledujú ho aj mladí ľudia. Toto im dávame za príklad keď skupina dospelých ľudí šikanuje svojho protivníka??? Táto čas bola vysielaná len niekoľko dní po incidente kedy 15 ročný šikanovaný chlapec skočil zo strechy školy a spáchal samovraždu.“

2) „Podpora šikany voči súťažiacemu Adamovi, nezasiahnutie. V dobe, kedy sa hovorí o potrebe bojovať so šikanou by si nemala TV dovoliť nechať súťažiacich šikanovať bez trestu iných. Veľmi zlý príklad pre sledujúcich.“

3) „Šikana a psychická ujma Adama Roharika po kúpení zlatej vstupenky! Šikana propagovaná priamo v médiách hneď dva dni za sebou ! Bez nejakého zakročenia štábu, hospodára Martina a Mareka Fasianga!“

Pozn. Kancelárie Rady: program Farma zo dňa 27. 11. 2023 je analyzovaný v samostatnom materiáli č. PGO-RPMS/2023/01380.

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 61 Ochrana ľudskej dôstojnosti a ľudskosti

- 1) „Obsahová služba, ktorú poskytuje vysielateľ alebo poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, musí rešpektovať ľudskú dôstojnosť, najmä nesmie
- c) propagovať násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať násilie alebo nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine.“

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávatelia namietajú, že v programe Farma zo dňa 28. 11. 2023 prišlo k šikane jedného zo súťažiacich zo strany ostatných súťažiacich účastníkov, pričom štáb voči tejto skutočnosti nijako nezakročil.

Na webových stránkach vysielateľa je program charakterizovaný nasledovne:

„Oblíbená reality šou Farma je zpět! Neuveritelná 15. série sa opäť predstaví v originálnom novom koncepte a s množstvom zaujímavých prekvapení.

Tentokrát to na statku bude o „súboji generácií“, o atraktívnu finančnú výhru tak zabojujú farmári, ktorí budú rozdelení do troch skupín podľa ich veku. Každá zo skupín sa narodila v inom období a práve Farma ukáže, ktorá z nich na statku uspeje – bude to generácia X, narodená pred rokom 1989, generácia Y – deti 90. rokov, alebo najmladšia generácia Z, narodená po roku 2000?

V aktuálnej sérii sa úplne mení formát duelov a farmárov čakajú až dva eliminačné súboje. Prvého ohrozeného si zvolia farmári z dvoch sluhov, ten si na druhý deň vyberie druhého ohrozeného. Následne si obaja zvolia spolubojovníkov z vlastnej generácie a absolvujú súboj o záchranu. Dvojica, ktorá prehrá, absolvuje klasický duel o možnosť zostať na Farme. A to znamená, že možnosť vyradenia bude každý

tyždeň hroziť až štyrom ľuďom a vyhýbať sa duelom bude omnoho ťažšie než v predchádzajúcich sériách.^{1,2,3}

Túto sériu opäť moderuje herec Marek Fašiang a na farme znova sprevádza súťažiacich hospodár Martin. Súčasťou života súťažiacich farmárov bude aj tento rok umelá inteligencia Alica.

Podávateľia namietajú na výskyt šikany v programe, avšak v zákone č. 264/2022 Z. z. sa tento pojem nenachádza. Šikanovanie je nežiaduce agresívne správanie, pričom jeho cieľom je zámerne ublížiť, zastrašiť, ohroziť alebo ponížiť iného človeka či skupinu ľudí. Tento typ správania sa môže vyskytovať tak medzi deťmi, ako aj medzi dospelými. Je pre neho charakteristické, že sa opakuje (resp. má tendenciu opakovať sa) a taktiež to, že sa pri ňom objavuje nerovnováha síl (medzi osobou, ktorá šikanuje a osobou, ktorá je šikanovaná) a neschopnosť jednej zo strán sa brániť. Šikana môže mať rôzne formy a najčastejšie sa rozdeľuje do nasledujúcich kategórií:

- fyzická - prejavuje sa akýmkoľvek fyzickým násilím – bitka, údery, kopance, strkanie...,
- verbálna - hanlivé prezývky, urážky, narážky, posmievanie sa...,
- sociálna - zámerne ignorovanie, vylučovanie z kolektívu, sledovanie, ohováranie...,
- kyberšikana - nenávisťné či urážlivé komentáre, zverejňovanie nevhodného obsahu...,
- sexuálne šikanovanie – nevhodné dotyky, sexuálne narážky, urážlivé gestá....

Je nutné podotknúť, že nie každé nevhodné správanie je možné označiť za šikanovanie. Ako sme spomenuli už vyššie, pre šikanu je typická periodicita, výrazný nepomer síl a neschopnosť či nemožnosť sa brániť. Kvôli uvedenému preto k šikane nepatrí ojedinelá epizóda sociálneho odmietania, náhodné prejavy agresie/zastrašovania, nesúhlas, negatívna reakcia, vzájomné hádky, výmeny názorov či boje.⁴

Ako je zrejmé z vyššie uvedeného, jednou z foriem šikany môže byť aj fyzické násilie. Pojem násilie je v zákone č. 264/2022 Z. z. súčasťou ustanovenia § 61 ods. 1 písm. c), pričom však neobsahuje jeho definíciu. Na vymedzenie tohto pojmu za účelom určenia obsahov, ktoré spadajú pod tento pojem, však možno podporne využiť odbornú literatúru, konkrétne definíciu pojmu *násilie* obsiahnutú v príspevku Ivana Podmanického⁵ ktorý citoval T. M. Williamsa, M. L. Zabracka a L. A. Joya⁶, podľa ktorých je násilie „*správanie, ktoré spôsobuje škodu, či už fyzickej alebo psychickej povahy vrátane explicitných a verbálnych útokov.*“

Pod pojmom *násilie* v zmysle ustanovenia § 61 ods. 1 písm. c) zákona č. 264/2022 Z. z. môžeme teda rozumieť akýkoľvek explicitný, verbálny či iný útok smerujúci voči

a) fyzickej alebo psychickej integrite inej osoby alebo

b) veci,

ktorý má za následok vznik škody alebo je spôsobilý vyvolať nebezpečenstvo vzniku škody alebo inej ujmy. Uvedenú definíciu aplikovala Rada v minulosti v rámci rozhodnutí ukladajúcich sankciu za porušenie § 19 ods. 2 zákona č. 308/2000 Z. z. v súvislosti so zobrazením scén násillia v rámci upútavky. Domnievame sa, že je možné uvedenú definíciu aplikovať v rámci nami monitorovaného programu pri posudzovaní dodržiavania ustanovenia § 61 ods. 1 písm. c) zákona č. 264/2022 Z. z.

Vzhľadom na uvedené sme teda program analyzovali z hľadiska ustanovenia § 61 ods. 1 písm. c) zákona č. 264/2022 Z. z., teda skúmali, či jeho odvysielaním nedošlo k podnecovaniu násillia.

¹ <https://www.markiza.sk/relacie/farma>

² <https://www.markiza.sk/relacie/farma/clanok/856219-nove-pravidla-farmy-prichadza-uplne-iny-format-duelu-v-ohrozeni-bude-kazdy>

³ <https://www.markiza.sk/clanok/852434-neuveritelna-15-seria-najoblubenejsej-reality-sou-farma-prinesie-strhujuci-suboj-generacii>

⁴ <https://www.sikana.sk/o-sikane/>

⁵ Ivan Podmanický - Prevencia – vnútorná sloboda a zodpovednosť. In *Stop násilliu v programoch TV*. Bratislava : Prix Danube'97, Slovenská televízia Bratislava, 1997, s. 16

⁶ Tannis MacBeth Williams, Merle L Zabrack, Lesley A. Joy - The Portrayal of Aggression on North American Television - *Journal of Applied Social Psychology*, 1982, 12(5), 360-380.

Program *Farma* svojím obsahom zaraďujeme medzi reality show, v ktorom sa dobrovoľne zúčastňujú dospelé osoby s rôznym typom motivácie (získanie finančnej výhry zámer zviditeľnenie sa v mediálnom priestore, testovanie vlastných hraníc a schopností...). Do programu sú tvorcami vybrané tak konformné, ako aj kontroverznejšie osobnosti. Tento výber do značnej miery ovplyvňuje dynamiku vzťahov a situácií, ktoré v priebehu súťaže nastávajú. V 15-tej sérii tohto programu sa do vzťahov a celkovej atmosféry premieňa aj to, že súťažiaci sú rozdelení na základe generácií (resp. ich veku). Divák má tak možnosť vidieť, ako sa prejavujú ich rôzne povahové črty, či osobnostné nastavenia. Program trval cca od 22:01:44 do 23:18:32 (vrátene reklamných prerušení).

Pri analyzovaní programu sme sa zamerali na výskyt fyzického a verbálneho násillia, ktoré by mohlo byť smerované voči súťažiacemu Adamovi. V úvodnej časti programu bol nosnou témou dobrovoľný odchod súťažiaceho Adama z farmy. Počas scén s názvom *VIDELI STE* (pozn.: tieto sa zobrazujú hneď na začiatku programu a divák má tak možnosť vidieť niektoré scény, ktoré sa odohrali na farme deň pred vysielaním daného programu), sa okrem iných nachádza scéna (v čase cca 22:02:03), kde sa v krátkych prestrihoch objasňuje, za akých okolností Adam získal lístok do zlatého týždňa za sumu 10 000 eur, ktorá bola následne odrátaná z výherného konta (pozn.: peniaze z výherného konta vyhráva na konci programu jeden súťažiaci, pričom peniaze na konto získavajú všetci súťažiaci počas trvania súťaže, ako odmenu za rôzne splnené úlohy). Taktiež sú tam zábery na ostatných šokovaných farmárov, keď ich umelá inteligencia Alica upozorní na znížený stav konta.

Po scénach s názvom *VIDELI STE* nasleduje samotný program, v ktorom je zobrazený život na farme po Adamovom kontroverznom rozhodnutí. Z ďalšieho deja vyplynie, že Adam si kúpil zlatú vstupenku za 10 000 eur, ktorá mu zabezpečí, že sa počas ďalšieho trvania súťaže nemôže dostať do ohrozenia. Toto rozhodnutie vyvolalo na strane ostatných farmárov negatívnu odozvu, na základe ktorej Adam dobrovoľne opúšťa súťaž.

Po formálnej stránke program pozostáva zo záberov, kde sú súťažiaci snímaní pri rôznych typoch aktivít na farme. Niektoré situácie a udalosti komentuje umelá inteligencia Alica. V programe sa taktiež vyskytujú vyjadrenia súťažiacich na kameru, kde každý sám sa seba individuálne hodnotí udalosti, ktoré sa na farme dejú.

Počas trvania programu sa konfrontačné scény medzi Adamom a ostatnými súťažiacimi vyskytovali len minimálne. V čase cca 22:14:04 sa v prítomnosti všetkých súťažiacich vyjadruje Mirka, ktorá objasňuje svoj postoj k Adamovi. Z jej rozprávania jednoznačne vyplynie, že jeho správanie považuje za neférové a označí ho za človeka, ktorý nemá chrbtovú kosť. Ani jeden z farmárov sa k jej slovám nevyjadrí. V nasledujúcich záberoch Adam oznamuje, že sa rozhodol, že opustí súťaž. Vyjadruje svoje pocity o tom, ako ho mrzí rozhodnutie minúť tak veľkú časť peňazí a vracia zlatý lístok späť, pretože ho už nebude potrebovať. Následne sa vyjadruje Mirka (22:18:05), ako im je to ľúto, pričom všetci ostatní pritakávajú. Denis vraví, že Adam „pošpinil sám seba“. Samotný Adam s týmto názorom súhlasí. Po týchto udalostiach sa dokonca súťažiaci s Adamom objímajú, všetci majú v očiach slzy a ženské účastníčky plačú. Keď Adam odchádza z farmy, odprevádzajú ho všetci súťažiaci.

Po odchode Adama z farmy (cca 22:36:16) nasleduje voľba sluhov a príchod hospodára Martina, ktorý rozdá súťažiacim nové úlohy. Zvyšok programu sa už teda venoval zobrazovaniu situácií spojených s ich plnením.

V programe sa vo veľkej miere vyskytovali vyjadrenia jednotlivých farmárov na kameru v súvislosti s Adamovým rozhodnutím. Išlo teda o situácie, v ktorých Adam prítomný nebol. Tieto vyjadrenia obsahovali rôzne postoje súťažiacich k daným okolnostiam. Divák mal možnosť počuť prejavy tak odmietania a nepochopenia Adamovho rozhodnutia, ale aj prejavy súcitu, pocitov ľútosti a pochopenia či rešpektovania jeho konania.

Čo sa týka komentovania zo strany Alice (umelá inteligencia, ktorá je vlastne súčasťou štábu), tieto sa týkali všeobecného hodnotenia situácie, bez prítomnosti zľahčovania udalostí:

22:03:12 Prestrih. Ozýva sa Alicin hlas, ktorý vraví, že Adam minul 10 tisíc eur z výherného konta na svoj lístok do zlatého týždňa. Farmári sú podľa jej slov nahnevaní a Adam ide spať do duelantskej chatky.

22:06:46 Nočný záber na duelantskú chatku. Alicin hlas vraví, že Adam sa snaží presvedčiť sám seba, že to dá až do konca.

22:08:22 Alica hodnotí, že Adamove rozhodnutie zasiahlo najviac jeho samého.

22:09:20 Alicin hlas: „*Pravdepodobnosť, že farmári prestanú rozoberať Adamovu chybu: nula celých, nula celých, nula, nula.*“

22:13:22 Počas záberov na farmárov Alica vraví: „*Adam je psychicky na dne. Urobil chybu a tvrdo za ňu platí. Mirke pripadá ako dobrý nápad celú situáciu ešte vyhrotiť.*“

23:38:05 Farmári opäť sedia pri stole. Ozýva sa Alica. Vraví, že rešpektuje Adamove rozhodnutie. Vyzýva farmárku týždňa, aby zvolila dvoch sluhov.

Na základe monitoringu obsahu programu môžeme konštatovať, že sme v rámci neho nezaznamenali žiadne prvky fyzického násilia voči Adamovi, ani voči iným súťažiacim. Z vyššie popísaných udalostí je zrejmé, že situácia na farme bola emočne vypätá a divák tak mohol voči Adamovi prežívať pocity ľútosti, či spolupatričnosti. Je však nutné skonštatovať, že verbálne vyjadrovanie účastníkov, podľa nášho názoru, nevykazovalo prejavy násilia.

V súvislosti s námietkami ohľadne nezasiahnutia zo strany štábu sme zaznamenali nasledovné vyjadrenie zo strany produkcie daného programu:

„Produkcia reality šou Farma nezasahuje do slobodného rozhodovania, prejavov a reakcií žiadneho z farmárov a ani do následkov, ktoré z týchto prejavov a rozhodnutí vznikajú v celej skupine farmárov, pokiaľ nie je ohrozený život alebo zdravie jednotlivcov. Uvedenú situáciu štáb vždy bezprostredne monitoruje a v prípade, že by malo dôjsť k ujme ktoréhokoľvek z účinkujúcich, je pripravený neodkladne zasiahnuť.“⁷

Na základe vyššie uvedené ho sa domnievame, že odvysielaním programu *Farma* neprišlo k porušeniu ustanovenia § 61 ods. 1 písm. c) zákona 264/2022 Z. z.

Problematikou šikanovania sa zaoberá vyhláška č. 589/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel, programov alebo iných zložiek programovej služby a spôsobe jeho uplatňovania, a podnety sa tak v časti týkajúcej sa ochrany maloletých postupujú Komisii na ochranu maloletých.

* * *

ZÁVER:

Na základe analýzy sme toho názoru, že vysielateľ MARKÍZA – SLOVAKIA, spol. s r.o. odvysielaním programu *Farma* (epizóda 62) dňa 28. 11. 2023 v čase cca 22:01 hod. na programovej službe TV MARKÍZA neporušil povinnosť ustanovenú v **§ 61 ods. 1 písm. c) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnety na preverenie navrhujeme posúdiť v tejto časti ako **neopodstatnené**.

Zároveň konštatujeme, že v časti podaní týkajúcich sa ochrany maloletých, t. j. posúdenie vhodnosti/nevhodnosti zaradenia namietaného obsahu do vysielania, navrhujeme v zmysle § 150 ods. 11 zákona č. 264/2022 Z. z., podľa ktorého, cit.: „*Regulátor podnet na preverenie odloží alebo postúpi, inak podnet na preverenie vybaví postupom podľa odseku 12 alebo 13. O odložení alebo postúpení regulátor upovedomí podávateľa podnetu na preverenie,*“ **postúpiť podnety č. 0034/SO/2024 Komisii na ochranu maloletých.**

⁷ <https://www1.pluska.sk/soubiznis/domaci-soubiznis/sikana-adama-farmari-ho-vystvali-sou-markiza-konecne-reaguje-preco-nezasiahol-stab>

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0034/SO/2024)

Monitorované vysielanie: Farma

Deň vysielania: 28. 11. 2023

Čas vysielania: 22:01 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

21:54:52 Začiatok záznamu

Časť programu *Dunaj, k vašim službám* ¹², komunikát označujúci sponzora programu (TIPOS, ETA, Hyundai, Schwabe Slovakia, Slovenská sporiteľňa, CURAPROX), zvukovo-obrazový komunikát, komunikát označujúci sponzora programu (DOXXbet, ST.NICOLAUS – trade, Wörwag Pharma, Rochester Ginger).

22:01:44 Začiatok programu *Farma* ¹²

Na obrazovke sa znázorňujú rôzne situácie s názvom *DNES UVIDÍTE* zobrazujúce život na farme.

22:02:14 Zvučka programu.

22:02:23 Na obrazovke sa znázorňujú rôzne situácie s názvom *VIDELI STE* zobrazujúce život na farme. Okrem iných sa tam nachádza aj nasledovná scéna (22:02:33):

V zábere hospodár Martin a súťažiaci Adam. V pozadí sú police s rôznymi potravinami. Hlas Alice (umelá inteligencia) vraví: „*Máš možnosť si kúpiť lístok do zlatého týždňa za 10 tisíc eur z výherného konta*“. Záber na zadumaného Adama. Vzápätí hospodár vraví: „*Skončíš rovno pred bránami finále?*“ Adam: „*Dobre, vezmem to.*“

Prestrih na miestnosť so súťažiacimi. Na displeji sa objavuje stav súťažného konta. Alicin hlas vraví: „*Stav výherného konta, 56 500 eur.*“

Niki (s údivom): „*Čo? Desať tisíc dole?*“ Nasledujú zábery na šokovaných súťažiacich. Ozýva sa Mirka: „*To nemyslí vážne..*“

Lucia: „*To mi môžete povedať, že jak si to môže niekto z nás dovoliť?*“

Mirka: „*Ako do (výraz prekrytý zvukovou stopou), ja som tu 500 euro nechcela minúť....*“

Prestrih. Záber na Adama, ktorý vchádza do miestnosti, vraví: „*Ah jaj.*“

Mirka (otočí sa smerom k nemu): „*Minul si 10 tisíc.*“

Adam: „*Ja viem.*“

Prestrih. Záber na farmárov pri stole, jedia.

Lucia: „*Dáme tie pesničky dneska?*“

Mirka: „*Za päťsto som za. Keď (výraz prekrytý zvukovou stopou), tak poriadne.*“

Lucia: „*Tak poriadne..*“

Záber na Adama, ktorý sa dvíha od stola.

Prestrih. Záber na Denisa (stojí vonku pred domom, už je večer): „*Keď má gule, tak nech sa zobere a ide.*“

Prestrih. Záber na Adama. Zatvára dvere na príbytku, v rukách má veľkú tašku. Prestrih. Záber na odchádzajúceho Adama smerom do tmy.

22:03:12 Prestrih. Ozýva sa Alicin hlas, ktorý vraví, že Adam minul 10 tisíc eur z výherného konta na svoj lístok do zlatého týždňa. Farmári sú podľa jej slov nahnevaní a Adam ide spať do duelantskej chatky.

22:03:21 Záber na Azru, ktorá rozpráva na kameru. Myslí si, že toto by možno urobila väčšina ľudí. Všetci sa boja o svoje miesto a chcú tam byť. Domnieva sa, že by sa tak zachovala možno aj Mirka.

22:03:32 Záber na niektorých súťažiacich pri stole (Adam nie je prítomný). Lucia zhodnotí, že do mínusu by nešla a pripadá jej to úplne normálne. Nikdy by z účtu nič nezobrala, ak by sa predtým neporadila s ostatnými súťažiacimi. Nedovolila by si to, pretože je tak vychovaná. To isté tvrdí aj v prestrihu na kameru.

22:04:35 Denis na kameru. Rozpráva, že Adam bol „exkomunikovaný z nášho kultu“. Pokračuje, že večer dojel s Matúšom a pomáhala im aj Mirka. Nasledujú zábery na dojaciach súťažiacich. Popri tom sa rozprávajú. Denis si myslí, že Adam tie peniaze považuje už za svoje a preto mu nepripadá „blbé“ ich míňať. Vraví: „Ja neviem, či nám chcel naše egá uchlácholiť tým, že nám povie, že sa nás bojí....hlavne, že vyhráva súťaž.“

Mirka: „Chudák je to. V tomto smere on u mňa už skončil....“ Myslí si tiež, že šťastie si za peniaze nekúpi.

22:02:46 Mirka na kameru vraví, že keď išla do výzvy ona, tak tam bolo 500 eur. Radšej však obetovala seba, ako peniaze z konta. Myslí si, že tiež sa mohla zachovať ako „špina.“ Tak teraz ona berie Adama - 10 tisíc eur je totiž strašne veľa peňazí.

22:06:23 Niki na kameru. Stále nechápe, čo to znamená, že Adam má zlatý lístok. Uvažuje, či už nikdy nemôže byť sluha a byť ohrozený, a či už nepôjde ani do duelu a súbojov.

22:06:46 Nočný záber na duleantskú chatku. Alicin hlas vraví, že Adam sa snaží presvedčiť sám seba, že to dá až do konca.

22:06:51 Adam na kameru vraví, že bol sám, sám ostáva a sám si to aj „doklepe“. Domnieva sa, že odísť by nebolo riešenie, aj keď by to bolo teraz pre neho najjednoduchšie. Najviac ho trápi, čo na to povie jeho mama. Je veľmi férová a možno by bola z neho sklamaná (má slzy v očiach). A možno by povedala, že peniaze si zarobil, pretože „makal ako otrok“. Do duelantského domu sa vybral preto, aby ostatným nekazil ešte aj noc. Je zvedavý, ako zvládne zajtrajší deň.

22:08:16 Lucia na kameru. Oceňuje, že v noci spali sami. Nevie si predstaviť, že by boli v ten „rozhorčený moment“ s Adamom spolu v miestnosti.

22:08:22 Alica hodnotí, že Adamove rozhodnutie zasiahlo najviac jeho samého.

22:08:31 Adam na kameru vraví, že 10 tisíc je v „čudu“. Aj keby sa mu ich podarilo znovu nahrať, stále tam budú chýbať. Bude veľa „makať“ a nebude sa zúčastňovať súťaží. Obáva sa však, že jeho pomoc nebude chcieť nikto prijať.

22:09:20 Alicin hlas: „Pravdepodobnosť, že farmári prestanú rozoberať Adamovu chybu: nula celých, nula celých, nula, nula.“

22:09:23 Mirka sa rozpráva s Emou. Myslí si, že Adam spravil veľkú chybu. Minul peniaze a teraz je nešťastný, smutný a bude sa tam cítiť ako najväčší (výraz prekrytý zvukovou stopou). Podľa nej je to väčší trest v porovnaní s tým, že by teraz vypadol.

22:09:44 Ema na kameru. Nechápe Adamove rozhodnutie. Bol vo všetkom dobrý a teraz všetkých sklamal. Atmosféra na farme nie je kvôli tomu vôbec príjemná.

22:09:50 Mirka na kameru. Vraví, že Adamovi sa to vráti. Niečo sa stane a odíde.

22:10:02 Lucia na kameru. Chce sa od tejto situácie odosobniť. S Adamom sa nechce a nebude baviť a myslí si, že s takýmto postojom ich bude viac.

22:10:13 Zábery na rannú farmu. Mirka sa stará o zvieratá. Po chvíli prichádza za spiacim Denisom, budí ho. Lucia zisťuje, že v kuchyni sú dva hrnce mlieka, čo znamená, že Adam už podojil kravu.

22:11:01 Mirka s Luciou sú v kuchyni. Zhodnotia, že im je ľúto, ako sa Adam teraz cíti. Lucia však tvrdí, že fakty nepustia. Niki si myslí, že keďže si Adam zobral čiastku 10 tisíc (o ktorých tvrdí, že si ich odrobil), nemôže im teraz siahnuť na čiastku, ktorú si odrobili oni (ukazuje na displej s číslom 56 500 eur).

22:11:40 Mirka súhlasí s Niki a vraví: „Už svoju čiastku minul, tak nech sa teda zobere a ide.“ Neskôr dodá, že on už nemá o čo hrať.

22:11:43 Denis na kameru. Vraví, že Adam sa strašne ponížil a je mu ho ľúto.

22:12:00 Denis je v kuchyni a oznamuje, že Adam sa vrátil späť do príbytku. Lucia chce, aby išiel k „mladým“, tam, kde nikto nie je.

22:12:04 Denis na kameru. Povie, že k Adamovi nebude nenávistný, ale bude k nemu taký, ako si Adam zaslúži. Domnieva sa, že najväčší nerešpekt Adam nasmeroval na seba a nie na nich.

22:13:22 Farmári sedia v kuchyni. Lucia ironicky vraví, že v tento smútočný deň spomína na Adamka, s ktorým im bolo krásne, veľa spolu pracovali, potom ich (výraz prekrytý zvukovou stopou) o 10 tisíc a išiel domov. Vzápätí prichádza do kuchyne Adam, sadne si za stôl. Počas záberov na farmárov Alica

vraví: „Adam je psychicky na dne. Urobil chybu a tvrdo za ňu platí. Mirke pripadá ako dobrý nápad celú situáciu ešte vyhrotiť.“

22:14:04 Mirka oznamuje farmárom, že chce niečo povedať, pretože to nebude nikomu hovoriť za chrbtom. Keďže Adam minul svojich desať tisíc, nechápe, o čo by mal ešte ďalej hrať. Je to akoby išli ako partia do kasína a on si vyberie vstupenku za desať tisíc. Oni si však počkajú ďalšie dva týždne, aby mali o čo hrať. Podľa nej je veľmi nefér, čo spravil. Želá mu, aby mu vstupenka padla na úžitok. Ona si dva týždne počká a dobojuje sa do konca féru. Nechápe, ako sa mohol 13 týždňov prezentovať určitým spôsobom a potom spraviť toto. Oznámi mu, že sa za neho hanbí. Ďakuje Pánu Bohu, že ona a všetci ostatní majú chrbtovú kosť na mieste. On ju totiž nemá.

Počas jej slov, nikto nič nehovorí, kamera striedavo sníma jednotlivých súťažiacich.

22:15:30 Lucia na kameru. Zhodnotí, že Mirka išla ráno tvrdo do Adama. Pre ňu to bol čas, kedy už bola vychladnutá. Je prekvapená, ako veľmi bola Mirka stále nahnevaná.

22:15:52 Farmárov oslovuje Alica. Vyzýva farmárku týždňa, aby zvolala všetkých súťažiacich a upratali stôl. Popri upratovaní znie Adamov hlas. Vraví, že v zápale boja stratil myšlienku, s ktorou do súťaže vstupoval. Chcel spájať ľudí, chcel ukázať, že aj dobro existuje a zvládnu to bez intríg.

22:16:38 Farmári sedia za uprataným stolom. Náhle sa ozýva Adam. Vraví, že za chyby sa platí. Sklamal nielen ich, ale hlavne seba samého. Nechal sa uniesť. Stalo sa a už sa neodstane. Cíti, že musí odísť, pretože ich pripravil o veľkú čiastku peňazí, ktorú nevie vrátiť. So slzami v očiach vraví, že mu bolo ctou stráviť s nimi čas na farme. Mnohé sa od nich naučil a verí, že aj on im niečo dal. Prosí ich, aby si práve to, čo spravil posledné, nepamätali. Kladie na stôl zlatý lístok. Žiada, aby oni rozhodli, čo s ním spravia. Môžu ho niekomu darovať a uľahčiť mu tak cestu do finále. Podľa neho by lístok mala mať Mirka, lebo si ho zaslúži najviac. Mirka vstupuje do Adamovho monológu a vraví, že lístok nechce.

22:17:58 Denisa na kameru. Vraví, že v tomto čase je trápenie byť na farme a pozeráť sa na to všetko. Adam bol podľa neho hrdý človek, ktorý sa spustil.

22:18:05 Mirka vraví, že im je to ľúto. Všetci ostatní pritakávajú. Adam o ľútosť nestojí. Mrzí ho, že pochybil, treba sa však tomu postaviť čelom. Mirka je po celý čas, čo Adam rozpráva otočená smerom od neho. Ku koncu si utiera slzu. Ozýva sa Denis, ktorého mrzí, že Adam pošpinil sám seba. Adam si to priznáva, chápe, že sa nechal uniesť. V zápale hry sa prejavilo sa to, čo v sebe nikdy nemal, necítil. Objavil svoju temnú stránku, ktorú si bude musieť vyriešiť sám so sebou. Adam vstáva od stola. Nechce sa so súťažiacimi lúčiť a objímať, pretože mu to nepripadá vhodné. Ozýva sa Denis, vraví: „Mám ťa rád.“ Adam pristupuje k mužským účastníkom a dáva im drobnosť na pamiatku. Matúš sa náhle postaví, pristúpi k Adamovi a objíma ho. Postupne sa postaví aj ostatní a lúčia sa s Adamom. Všetci majú v očiach slzy. Adam sa každému ospravedľňuje. Keď vychádza z dverí von, počuť ženský plač.

22:20:27 Azra na kameru. Stále dúfala, že to Adam nemyslí vážne. Nepripadá jej v poriadku, že ide preč. To, čo spravil, urobil len preto, že sa tam už necítil dobre. Všetci išli proti nemu a je jasné, že mu to nebolo príjemné. Je jej ľúto, že za ním nešla a nezachovala sa inak. Prejavuje ľútosť aj nad tým, že sa nechala tak ovplyvniť ostatnými.

22:20:56 Farmári opäť sedia za stolom. Denis vyzýva Mirku, aby si zobrala zlatú vstupenku. Mirka odmieta.

22:21:12 Mirka na kameru vraví, že chce hrať féru a nestojí o žiadne lístky.

22:21:27 Súťažiaci pri stole rozmýšľajú o možnosti výkupu lístku. Veria, že Alica by ho mohla odkúpiť.

22:21:41 Zábery na Adama. Balí si svoje veci.

22:21:49 Denis si myslí, že Adamov odchod je to najlepšie, čo mohol spraviť. Lucia vraví, že je to veľmi nepríjemné, ostatní súhlasia.

22:22:07 Prerušenie

Komunikát označujúci sponzora programu (ST.NICOLAUS – trade, Rochester Ginger), zvukovo-obrazový komunikát na program *Utajený šéf* ⁽¹²⁾, reklamný blok, zvukovo-obrazový komunikát, upútavka na program *RFA 14 Košice* ⁽¹⁵⁾, komunikát označujúci sponzora programu (Eurogold), upútavka na programy *Utajený šéf* ⁽¹²⁾, *Big Brother* ⁽¹⁵⁾, zvukovo-obrazový komunikát, komunikát označujúci sponzora programu (ST.NICOLAUS – trade).

22:31:15 Pokračovanie programu *Farma* 12

Opakujú sa zábery na to, ako si Adam balí veci a farmári hodnotia situáciu ako nepríjemnú.

22:31:56 Zábery na odchádzajúceho Adama, počas ktorých znie hlas Mirky. Hovorí, že bola na neho ráno pri stole trochu nepríjemná a drzá, možno viac, ako mala. Spravila to preto, lebo nikto nechcel nič povedať. Je jej to ľúto, ale je to hra a pre Adama bol odchod to najrozumnejšie, čo mohol spraviť. Myslí si, že sa takto mohol očistiť a na farme môže nastať pokoj.

22:32:25 Súťažiaci pri stole. Obávajú sa, že teraz by sa mohla vrátiť Viki. Matúš sa náhle dvíha od stola a odchádza von. Prichádza von za Adamom. Ďakuje mu za všetko, čo ho naučil (hlas sa mu trasie). Sľubujú si, že po skončení súťaže sa určite stretnú. Po chvíli prichádzajú von aj Azra a Ema.

22:33:04 Matúš na kameru. Uznáva, že Adam spravil strašnú blbosť, ale neprestane ho kvôli tomu mať rád.

22:33:12 Súťažiaci pri stole. Mirka zhodnotí, že aj tak dobrý človek, ako je Adam, dokáže zlyhať. Následne zábery na Azru a Emu, ako sa objímajú s Adamom.

22:33:35 Ema na kameru. Domnieva sa, že polovica ľudí na farme, by sa rozhodla možno rovnako.

22:33:49 Farmári pri stole zhodnotia, že je to veľká škoda. Myslia si, že Adam mohol súťaž vyhrať. Denis zhodnotí, že táto situácia Adamovi môže osobnostne pomôcť viac, ako samotná výhra.

22:34:25 Matúš pomáha Adamovi s jeho vecami a spolu s dievčatami ho odprevádzajú.

22:34:36 Azra na kameru. Lúčenie považuje za veľmi smutné. Všade okolo totiž vidí Adamovu prácu.

22:34:49 Záber na Azru s Emou. Obe si myslia, že Adamov odchod nie je v poriadku.

22:35:11 Mirka vraví Lucii, že by Adama najradšej zavolať späť. Lucia nesúhlasí, vraví jej, že by si mala stáť za slovami, ktoré mu povedala. Mirka má nutkanie aspoň zakričať na vzdalujúceho sa Adama a poďakovať mu za všetko, čo tu spravil.

22:35:31 Adam sa na kameru zdôveruje, že už nevládal a jeho úsmev už bola pretváрка. Priznáva, že sa prepočítal a neodhadol svoje sily. Adam sa otáča k ostatným a kýva im na rozlúčku. Popri tom vraví: „Ahojte, lásky moje.“

22:36:16 Adam na kameru. Ďakuje za šancu byť na farme. Uznáva, že niekde v ňom driemal hráč, ktorý sa prejavil v tú najhoršiu chvíľu. To, čo sa stalo považuje za dobrú lekciu.

22:36:59 Lucia na kameru. Vraví, že ak niekto urobí chybu, neznamená to, že je zlý človek. A Adam je dobrý chlap. Myslí si, že nikto z nich nebude na Adama spomínať v zlom.

22:37:41 Mirka na kameru. Myslí si, že Adam urobil to, čo robí každý správny chlap – nesie následky. To, že odišiel z farmy bolo jeho rozhodnutie, ktoré mu nikto nenanútil.

23:38:05 Farmári opäť sedia pri stole. Ozýva sa Alicia. Vraví, že rešpektuje Adamove rozhodnutie. Vyzýva farmárku týždňa, aby zvolila dvoch sluhov. Niki vyberá Emu a Denisa. Dôvodom je, že Ema bola v tejto pozícii iba dvakrát a Denis raz. Denis sa jej dokonca za sluhu ponúkal, za čo mu je vďačná, pretože jej tak výrazne uľahčil rozhodovanie. Alicia vyzýva sluhov, aby sa presťahovali do sluhovne. Pri stole môžu sedieť iba keď to dovoľí ona, Marek alebo hospodár. Jeden zo sluhov bude zajtra zvolený za prvého ohrozeného.

22:39:27 Ema na kameru. Nevadí jej, že bude sluha. Myslí si však, že bude prvá ohrozená, čo sa jej už veľmi nepáči.

22:39:32 Denis na kameru. Chce povedať ostatným, aby za ho volili za prvého ohrozeného. Prestrih. Denis sa rozpráva s Azrou. Vraví, že keď bude prvý ohrozený, bude si môcť vyberať. Vybral by si Matúša alebo Luciu. Prestrih na Emu. Pýta sa Matúša, či si ho môže vybrať. Matúš súhlasí, Ema je dojatá.

22:40:38 Ema sa domnieva, že súboj pravdepodobne prehrá, ale duel by mohla dať.

22:40:51 Za farmármi prichádza hospodár Martin. Páči sa mu, akí sú všetci veselí.

22:41:34 Ema na kameru. Vraví, ako boli všetci smutní, keď odchádzal Adam. Po jeho odchode sa však atmosféra rýchlo zmenila a všetci boli v pohode.

22:41:39 Martin zhodnotí, že Adamove ruky budú na farme veľmi chýbať. Napomína ich, aby sa správali tak, že krava Malina bude v poriadku (pozn.: na starosti ju mal najmä Adam). V prestrihu na kameru Denis vraví, že sa od Adama naučil Malinu dojiť, starať sa o ňu.

22:42:28 Hospodár vraví, že nasledujúci týždeň sa bude niesť v znamení príprav blížiacich sa návštev rodín farmárov. Oznamuje, že prvou úlohou bude dokončenie príbytkov a kuchyne. Ostatné úlohy oznamuje iba farmárke týždňa. Ukazuje jej miesto, kde majú spraviť šmýkľavku pre detských návštevníkov. Tiež chce, aby postavili pre deti trampolínu a húpačku. Na príjazdovú cestu majú pre

návštevníkov umiestniť mapku, aby im uľahčili orientáciu na farme. Ďalej chce, aby farmu upratali tak vo vonkajšom prostredí, ako aj vo vnútorných priestoroch – presne vymenuje, čo všetko majú urobiť. Vraví, že na kontrolu príde aj hygienik.

22:47:49 Martin je opäť so všetkými farmármi. Chce od nich, aby vyšli vlajku farmy. Predostrie im svoju predstavu (rozмеры, vizuál..). Farmári tiež majú dorobiť drevenú kravu, ktorej základy majú už hotové. Každý si tiež musí vyrobiť funkčného šarkana, pretože sú krásne jesenné dni a spravia si šarkaniádu. Šarkany im príde zhodnotiť tajný hosť. Keďže sa blíži adventné obdobie, majú spraviť veniec. Taktiež musia vyrobiť bielu lavičku, ktorú venujú detskej psychiatrickej klinike v Martine. Nakoniec im oznamuje, že zajtra prídu trhovníčky a oni si môžu nakúpiť.

22:52:15 Niki na kameru. Myslí si, že majú dosť úloh a málo ľudí. Chytá ju zúfalstvo a panika. Domnieva sa, že aj keď dobre rozdelí úlohy, nemajú šanci ich stihnúť. Musela by chodiť po farme ako gestapák a to robiť nechce.

22:52:50 Lucia na kameru. Vraví, že bude robiť všetko, okrem úpravy príbytku mladých. Tam nie je ochotná priložiť ruku k dielu, keďže pokladá za lenivosť to, že si mladí nedokázali za takú dlhú dobu spraviť riadnu strechu nad hlavou.

22:53:22 Matúš vraví Niki, ako veľmi sa teší na robotu, aj napriek tomu, že sa mu nechce.

22:53:24 Prerušenie

Zvukovo-obrazový komunikát na program *Zrodená pre odplatu* ¹⁵, zvukovo-obrazový komunikát, reklamný blok, zvukovo-obrazový komunikát, upútavka na koncert Roda Stewarta, upútavka na kasting do programu *Jama levova*, upútavka na program *Niké Liga*, komunikát označujúci sponzora programu (Niké), upútavky na programy *Zrodená pre odplatu* ¹⁵, *Big Brother* ¹⁵, zvukovo-obrazový komunikát.

23:02:18 Pokračovanie programu *Farma* ¹²

Opakujú sa zábery z rozprávania Lucie na kameru a Matúšovho vyjadrenia ohľadne nadšenia z práce. Matúš následne rozpráva o úlohách, ktoré má pridelené. Nasledujú zábery na farmárov ako upratujú, skladajú trampolínu, opravujú príbytky. Zábery sa striedajú s rôznymi vyjadreniami súťažiacich na kameru.

23:05:05 Ema s Azrou skúšajú trampolínu. Skáču, až pokým sa jedna časť trampolíny ohne až k zemi. Dievčatá sú zdesené. Na pomoc prichádza Mirka. Myslí si, že kladivom by sa mala dať ohnutá časť vyrovnať. Azra v prestrihu na kameru vraví, že nechápe, ako sa to mohlo stať. Videli, že trampolína nestojí úplne stabilne, ale nerátala s tým, že sa môže ohnúť. Postupne prichádzajú k trampolíne aj ostatní. Spoločne sa domnievajú, že s tým už nič nespravia. Lucia je veľmi nahnevaná a znechutená. Matúšovi sa ju napokon podarí opraviť. Je však jasné, že na nej môžu skákať iba deti, nie dospelí. Ema nechápe, ako môže byť na nich Lucia tak veľmi nahnevaná.

23:09:21 Popri záberoch na farmárov sa ozýva Alicin hlas. Konštatuje, že úloh je veľa a ľudí málo, pracujú však všetci. Niektorých to baví, niektorých stresuje. Zábery na Matúša s Denisom, ktorý kopú do valu sena a kotúľajú ho dolu kopcom. Azra sa v prestrihu sťažuje, že opäť musí prekladať seno vidlami z miesta na miesto. Niki sa hnevá na chlapcov, že seno dali presne tam, kde nemali. Denis zhodnotí, že nemá rád tento „ženský stres.“ Matúš vraví, že s nervóznou Niki zatiaľ narábať nevie.

23:11:41 Alicin hlas konštatuje, že pre Niki je úloha farmárky veľký tlak a atmosféra na farme hustne. Zábery na farmárov, ktorí pracujú aj za tmy a často prichádzajú do konfliktu – najmä Niki a Matúš.

23:12:26 Lucia prichádza za Niki a zisťuje, že plače. Niki sa sťažuje, že je veľa roboty a málo ľudí. Nechápe, prečo na ňu Matúš tak vybieha. Ona by sa na jeho mieste snažila pomôcť. Prichádza Mirka, objíma Niki a upokojuje ju, že všetko stihnú.

23:13:43 Je čas na večerné dojenie Maliny, po prvýkrát bez Adama. Hlavný dojičci budú Denis s Matúšom. Dievčatá sa budú striedať ako pomocníčky. Ako prvá to skúša Azra. Nie je to vôbec ľahké, lebo Malina občas kope.

23:16:03 Alicin hlas vraví, že počet farmárov prudko klesol, stratégie sa menia a hra sa pritvrdila. Azra na kameru následne zhodnotí, že nevie, ako dopadnú voľby prvého ohrozeného. Všetko závisí od toho,

ako bude voliť Mirka. O svojich domnienkach o voľbe hovorí na kameru aj Ema. Kamera tiež sníma zábery rozhovorov o taktike medzi Emou a Azrou.

23:17:54 Na obrazovke sa zobrazujú rôzne situácie s názvom *NABUDÚCE UVIDÍTE*.

23:18:32 Koniec programu *Farma* ⁽¹²⁾

23:18:33 Komunikát označujúci sponzora programu (DOXXbet, ST.NICOLAUS – trade, Wörwag Pharma, Rochester Ginger), zvukovo-obrazový komunikát, komunikát označujúci sponzora programu (ST.NICOLAUS – trade, Double Star), časť programu *Big Brother* ⁽¹⁵⁾.

23:19:59 Koniec záznamu